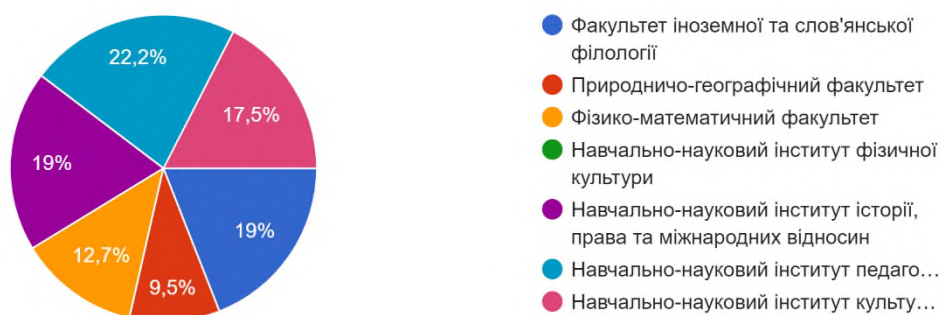
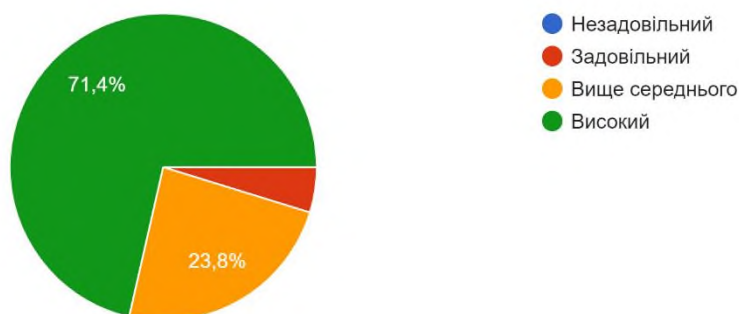

Результати опитування науково-педагогічних працівників Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка щодо якості організації дистанційного навчання

Опитування науково-педагогічних працівників, покликане виявити сильні і слабкі сторони дистанційної форми навчання, запровадженої в СумДПУ імені А.С.Макаренка, та з'ясувати рівень готовності викладачів і студентів до пов'язаних з ним викликів, проводилося з 22.05.2023 по 31.05.2023 року. Анкетування здійснювалось добровільно, анонімно, з використанням Google-форм; опитувальник містив 13 запитань «закритого» та 2 запитання «відкритого» типу. Загалом в опитуванні взяли участь 63 респонденти – представники навчально-наукових інститутів/факультетів:

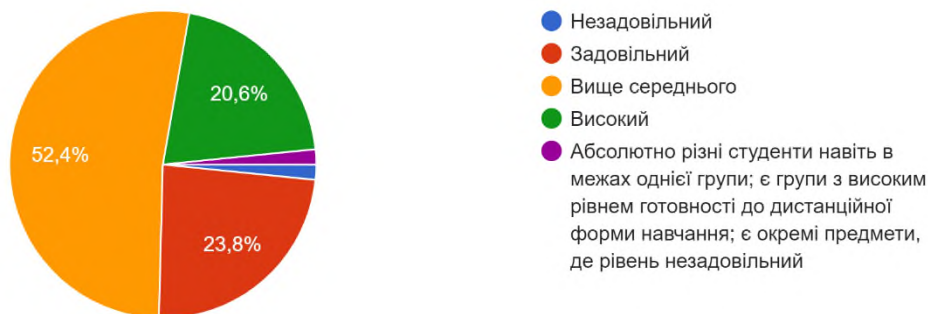
Аналіз результатів моніторингу дозволив з'ясувати, що 71,4% викладачів визначили свій рівень готовності до здійснення дистанційного навчання як високий, 23,8% оцінили його вище середнього, 4,8% обрали варіант «задовільний»:

Натомість оцінка рівня готовності здобувачів вищої освіти знайшла відображення в таких показниках:

- високий – 20,6%

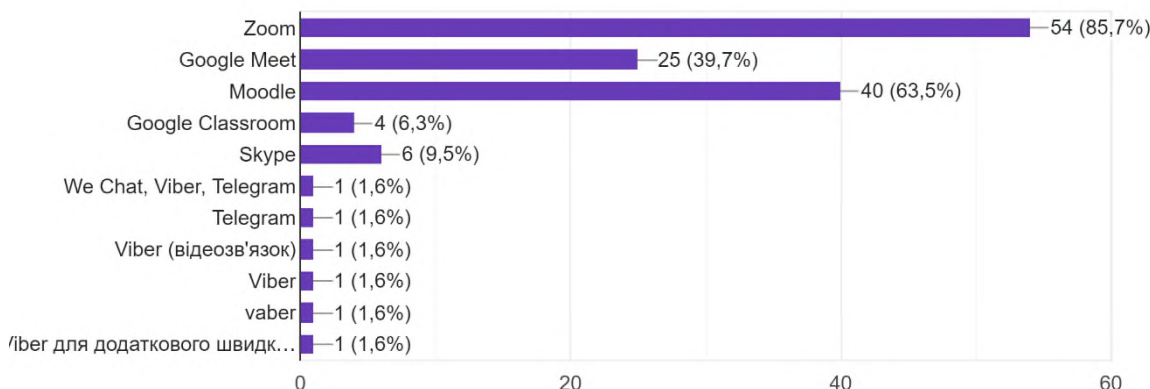
- вище середнього – 52,4%
- задовільний – 23,8%
- незадовільний – 1,6%
- свій варіант відповіді – 1,6% респондентів вважають, що студенти навіть у межах однієї групи демонструють різний рівень готовності до здійснення дистанційного навчання.

Протягом навчального року лекційні та практичні заняття онлайн постійно за розкладом проводили 79,4% викладачів; 17,5% - у переважній більшості; 1,6% - іноді; 1,6% опитаних послалися на труднощі онлайн навчання, пов'язані з реаліями україно-російської війни. 85,7% респондентів систематично проводили онлайн консультації для студентів; за потреби таку форму надання освітніх послуг пропонували 14,3% викладачів. При цьому активно використовувались найбільш доступні сервіси та способи комунікації:

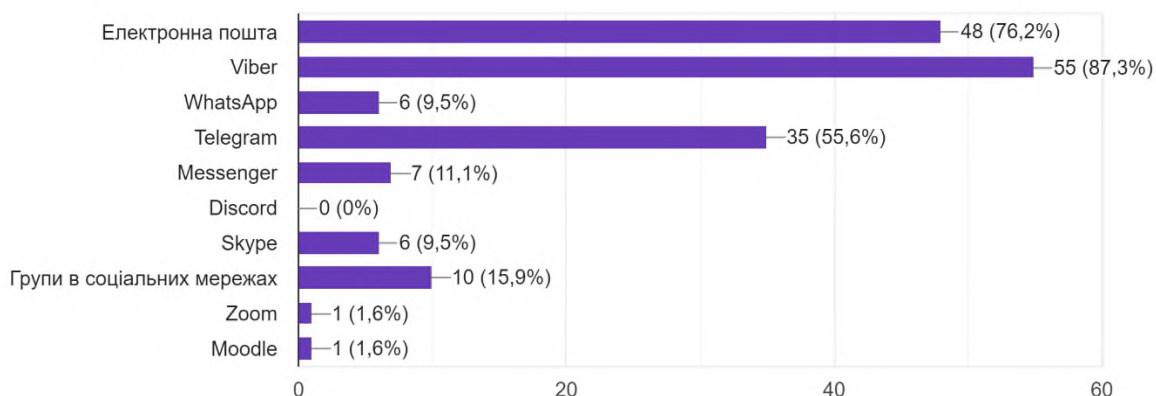
5. Які сервіси Ви використовували для проведення онлайн занять? (Можливість множинного вибору)

63 відповіді

7. Якому способу комунікації зі студентами Ви віддавали перевагу? (Можливість множинного вибору)

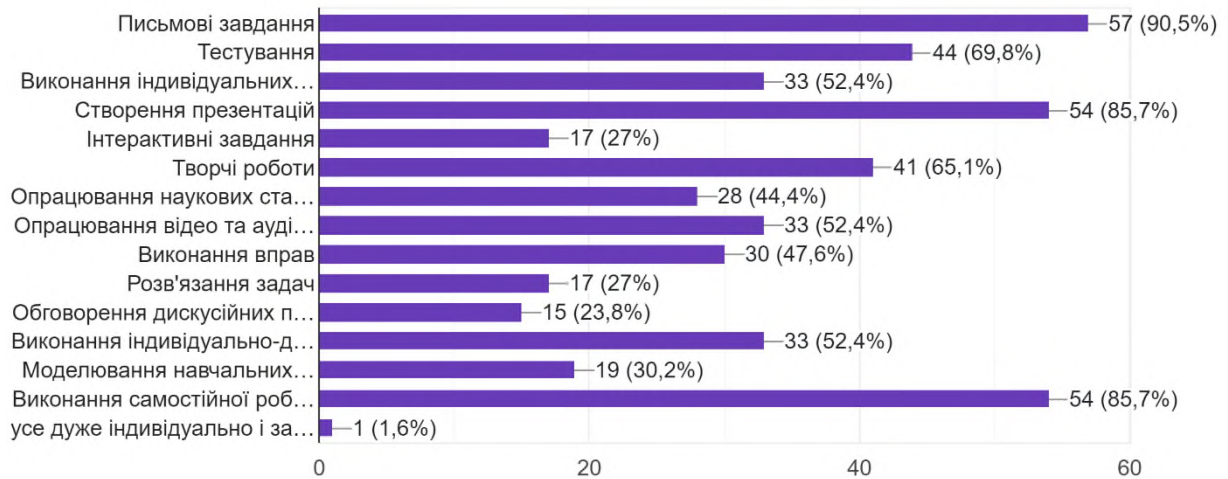
63 відповіді

Вважаємо позитивним той факт, що 90,5% викладачів дотримуються (9,5% – дотримуються частково) Методичних рекомендацій щодо створення дистанційного курсу навчальної дисципліни, розроблених з урахуванням особливостей Moodle, що є офіційною платформою дистанційного навчання в СумДПУ ім. А.С. Макаренка. Відповідно до рекомендацій у межах кожної дисципліни розміщені такі навчально-методичні матеріали:

- робоча програма навчальної дисципліни – 96,8% респондентів
- лекційні матеріали – 88,9%
- завдання для семінарських і практичних занять – 100%
- завдання для самостійного опрацювання – 82,5%
- тестові завдання – 65,1%
- презентаційні навчальні матеріали – 61,9%
- питання для самоконтролю – 52,4%
- навчальні та навчально-методичні посібники – 49,2%
- посилання на бібліографічні джерела – 63,5%
- методичні рекомендації – 46%
- критерії оцінювання результатів навчання – 66,7%
- свій варіант відповіді запропонували 1,6% респондентів, наголосивши на використанні відео- та аудіоматеріалів, посилань на навчальні сайти тощо.

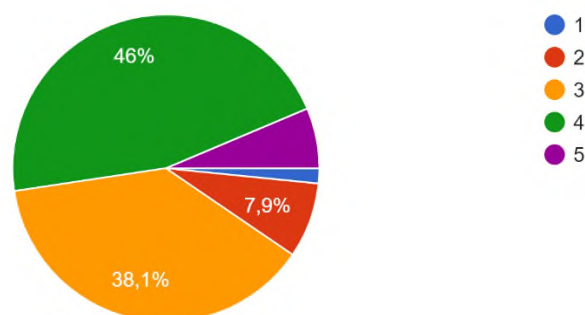
Варіативністю відзначаються види завдань, запропонованих студентам. Серед них переважають письмові, тестові, інтерактивні, творчі, індивідуальні завдання; виконання самостійної роботи; створення презентацій; виконання вправ; розв'язування задач; опрацювання наукових статей, відео- та аудіоматеріалів; обговорення дискусійних питань у форматі форуму, моделювання навчальних ситуацій тощо:

На запитання «Чи задоволені Ви технічними можливостями платформи дистанційного навчання Moodle?» ствердну відповідь дали 60,3% опитаних, часткову задоволеність відзначили 31,7%, незадоволеними виявились 7,9% викладачів. Задля максимальної оптимізації освітнього процесу 42,9% респондентів систематично, а 11,1% періодично використовують мобільний додаток Moodle.

Щодо студентської активності в опануванні навчального матеріалу з допомогою платформи Moodle, відповіді викладачів розподілились таким чином:

13. Оцініть студентську активність в опануванні навчального матеріалу на платформі Moodle від 1 до 5, де 1 - критично низький рівень, 5 - висока активність
63 відповіді

Труднощі, з якими доводиться стикатись викладачам під час дистанційного навчання, можемо умовно поділити на групи:

- пов'язані з російською агресією проти України: нестабільний інтернет-зв'язок; відключення світла; необхідність переривати

онлайн заняття через повітряні тривоги; перебування студентів за кордоном;

- **технічні:** «Неможливість завантаження великих файлів з презентаційними матеріалами у викладача та, відповідно, роботи студентів. Багатокрокове здійснення різних операцій»; «Творча спеціальність не може бути в режимі дистанційного навчання. Це початок її кінця»; «Відсутність доступу (особливо вночі), незручний конструктор тестів»; «Не приходять оповіщення з Moodle про здані роботи, потрібно самому їх шукати і передивлятися всі пари, шукати самому роботи»; «Недоступність сервера Moodle, перезавантаження сервера»; «Обмеження на розмір файлів, які можна завантажити в Moodle»; «При неправильному виконанні завдання неможливо одразу виправити помилки, як це було б при особистому спілкуванні, а на онлайн-занятті немає часу розбирати кожену помилку в надісланих роботах»; «Велика кількість студентів не відвідує заняття у формі зоот-конференцій; успішно навчаються на тьюторованому курсі і схильні не виконувати завдання на нетьюторованих курсах; обмежений обсяг Гугл-диску змусив вилучати літературу; відсутність електронних версій підручників; правові проблеми використання сканованих матеріалів, захищених авторським правом; питання порушень академічної доброчесності в неналежному оформленні робіт студентів (напр., відсутність посилань на джерела інформації в презентації, використання зображень без урахування умов ліцензії, на яких зображення поширювалися, напр., порушення дозволу використовувати зображення у незмінному вигляді через його збільшення або зменшення; відсутність зазначення авторства зображень; використання зображень у презентації або у створених на освітніх ресурсах продуктах, на які немає авторського права (чужих); використання тексту, написаного ChatGPT, без зазначення авторства та належного цитування); відсутність у студентів готовності до автономного навчання, несформоване уявлення про можливості досьє та портфоліо в автономному навчанні у форматі дистанційного навчання; низький ступінь залученості до обговорень на форумах та виконання завдань у Вікі (припускаю, через непопулярність форумів та Вікі серед викладачів, студенти їх сприймають як щось несерйозне, до того ж бали за форуми не виставляються)»; «В Moodle є журнал

студентів і ми ще заповнюємо електронний журнал. Можливо, є змога автоматично переносити оцінки? Коли тести вводяться в Moodle, витрачається багато часу. Чи є якась можливість комплексного введення тестів? Не поодиночі, а, наприклад, 10-20 тестів з однієї теми, це рятує час суттєво»;

- організаційно-мотиваційні: «Низька відвідуваність студентами занять за розкладом»; «З дисципліною здобувачів освіти щодо присутності на заняттях, своєчасного виконання завдань»; «Не вистачає живого спілкування, справжніх рольових ігор, дебатів, модельованих засідань і под.»; «Не всі студенти володіють основами комп'ютерної грамотності. Дистанційне навчання обмежило можливості соціалізації студентів, дехто навіть ніколи не спілкувався з одногрупниками. Також вважаю, що для опанування майбутньої професії важливі хоча б нечасті зустрічі для живого спілкування в рамках навчальних дисциплін»; «Відсутність можливості контролю дотримання студентами академічної доброчесності»; «На жаль, освітній процес в умовах дистанційного навчання обмежений у деяких видах діяльності»; «Брак дисципліни здобувачів вищої освіти. Багато студентів сприймають дистанційне навчання як не навчання взагалі. Вважають за допустиме прогуляти весь семестр, з'явитися наприкінці для вимагання оцінок. Ця проблема існувала і за очного навчання, але зараз вона загострилась. У студентів більше способів маніпулювати викладачем: "у мене не було електрики" (і так весь рік), "ой, щось інтернет пропав" (і не з'являвся до кінця року), "я за кордоном, я не можу навчатися, мені треба ходити на мовні курси / працювати" (а на заняття в українському університеті з'являтися не потрібно)»; «Зайнятість студентів поза навчальною діяльністю, що ускладнює синхронізацію роботи в онлайн-форматі. Гнучкість режиму дистанційної організації занять для працюючих розкриває шанси і можливості, для лінивих дає привід для "відмазок" і невчасного виконання необхідного обсягу роботи».

З метою подальшого вдосконалення дистанційного навчання в СумДПУ ім. А.С. Макаренка науково-педагогічні працівники надали такі пропозиції: «Покращити роботу сервера. Збільшити міцність для завантаження великих файлів. Удосконалити систему входу й оцінювання (зменшити кількість операцій для цього)»; «Для проведення занять дистанційного формату, які пов'язані з творчою спеціальністю, мають

бути перш за все аудиторії, оснащені інтернетом (мобільні дані із телефона викладача - це цирк). Більш того, аудиторія має містити камеру та мультимедійний екран. Адже, проводяться заняття як з іноземними, так і з українськими студентами. Викладач демонструє певний рух і він автоматично зникає з камери телефона»; «Створити індивідуальні класи кожного викладача на які студенти будуть отримувати посилання з системи електронного розкладу. Так само як студенти відвідують аудиторії офлайн, вони можуть заходити онлайн у відкриту відеоконференцію до викладача. Бо зараз маємо декілька паралельних систем дистанційної освіти, що дублюють одна одну: Moodle, відеоконференція за розкладом і часто ще й месенджер»; «Збільшити розміри файлів для завантаження»; «Надати можливість автоматичного перенесення оцінок з журналу Moodle в журнал в особистих кабінетах і навпаки»; «Більше інтерактивних форм роботи на самій платформі»; «Зробити технічну можливість працювати в системі електронного навчання вночі (принаймні у проміжок часу з 23.00 до 03.00 – бо як правило з 23.00 сервер недоступний)»; «Дозволити викладачам користуватись іншими платформами, окрім Moodle, тим паче, що в умовах енергетичної кризи така диверсифікація потрібна. До того ж, обмеження розміру файла створює додаткові перешкоди викладачам (потрібно спочатку завантажити файл на гугл-диск, потім дати посилання, а це все ЧАС). Є інші достойні креативні платформи, кожна з яких адаптована під певний вид навчальної діяльності. Як на те пішло, мені простіше прозвітуватися в кінці року про студентські досягнення, використовуючи посилання на ці платформи, скріншоти робіт тощо, ніж стежити за формальним наповненням Moodle. Удосконалити процедуру перескладання дисципліни студентами, які набрали менше 35 балів. Вони повинні повторно вивчати цю дисципліну, бо інакше вся процедура перетворюється на "вибивання" оцінки з викладача, а позитивна оцінка стає результатом нахабства і наполегливості студента у вмовлянні викладача, а не результатом добросовісної роботи. Як мінімум іспити мають проводитися очно. І здобувачі освіти мають про це знати з 1 вересня»; «Удосконалення технічного забезпечення при організації дистанційного навчання, зменшення виконання формальних робіт»; «Збільшення серверних потужностей Moodle та дискового простору»; «Обладнання достатньої кількості аудиторій в ЗВО, в яких можна проводити заняття у змішаному форматі / online»; «У дистанційних курсах для виконання імпорту з іншого курсу краще зробити можливість вибору тільки того ресурсу, який потрібно імпортувати. Зараз передбачається, що імпортується увесь курс, і

потрібно прибрати "галочки", якщо треба перенести тільки щось одне; і все одно імпортується багато зайвих секцій, які потрібно потім видаляти»; «Покращити систему оповіщення викладача щодо виконання студентами завдань»; «Для мене актуальним було б підвищення кваліфікації з питань дотримання авторських прав у дистанційному навчанні (як для викладачів, так і для студентів). Часто не можу кваліфіковано проконсультувати, що доброчесно, а де є порушення доброчесності у використанні медіа (відео з YouTube; таблиць, схем, зображень з інтернету, скріншотів з демонстрацією не власних продуктів тощо)»; «Посилити обмін позитивним досвідом, колегіальне консультування серед викладачів, щоб підтримати менш досвідчених»; «Було б добре мати корпоративний Гугл-акаунт для навчальних цілей - для більш широкого використання інструментів Гугл для освіти»; «Хотілося б вирішити питання з електронними версіями підручників, але багато підручників існують лише в паперовому форматі»; «Також хотілося б стандартизовані макети презентацій для лекцій, семінарів, доповідей на міжнародних конференціях за кордоном із символікою університету - щоб посилити візуальну присутність закладу в мережі інтернет. Потрібно перейняти передовий європейський досвід, адже стандартно оформлені презентації є візуально більш привабливими, містять усі необхідні компоненти, наприклад, місця, відведені для підпису малюнків, що посилює академічну доброчесність. Також це могло б дисциплінувати студентів, сформувати в них культуру навчання, посилює б відчуття приналежності до закладу освіти»; «Розширити розмір мультимедійних файлів у Мудлі. Неможливо завантажити навіть маленькі аудіо та відеофайли»; «Дуже полегшує спілкування зі студентами корпоративна пошта Outlook з Microsoft 365. Коли особиста пошта і корпоративна розділені. Це дуууууууже зручно»; «Деканатам і кураторам груп активізувати відвідуваність студентів»; «Уповноваженій адміністрації університету регулярно контролювати викладачів щодо здійснення дистанційного навчання та якості його забезпечення».

За результатами моніторингу фахівці ЦЗЯВО дійшли висновку, що дистанційне навчання, зумовлене воєнним станом, у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка організоване на належному рівні. Викладачі вчасно наповнюють офіційну платформу Moodle необхідним освітнім контентом, за потреби використовують альтернативні комунікаційні технології, у переважній більшості дотримуються розкладу лекційних та практичних занять в онлайн режимі, прагнуть зацікавити здобувачів вищої освіти шляхом використання різноманітних форм і методів навчання. Запропонована форма дистанційного навчання є зручною завдяки гнучкості,

можливості ефективно використовувати час, однак характеризується рядом недоліків, які потребують вивчення з боку адміністрації університету та профільних спеціалістів.

Рекомендації фахівців ЦЗЯВО:

1) адміністрації університету та директорам/деканам навчально-наукових інститутів/факультетів ознайомитися з результатами моніторингу якості дистанційного навчання з метою усунення проблем, окреслених науково-педагогічними працівниками закладу освіти;

2) профільним спеціалістам вивчити пропозиції щодо вдосконалення дистанційної форми навчання з метою їх подальшого впровадження в освітній процес.

Фахівець ЦЗЯВО

Олена Мичкіна

Начальник ЦЗЯВО

Зоя Савченко